

Ö Ğ R E T İ M

TEST USULÜ SINAVLARLA İLGİLİ BİR DENEME

Prof. Dr. Tuğrul ANSAY

Ankara Hukuk Fakültesi, İstanbul Hukuk Fakültesi gibi çok sayıda öğrencili fakülte olmanın sorunları ile uzun zamandır karşı karşıyadır. Gerçi son yıllarda Ankara Hukuk Fakültesinde birinci sınıflara alınan öğrencilerde yapılan sınırlama ile toplam öğrenci sayısında bir azalma olmuştur. Fakat 1968-69 yılında bu Fakültenin 4. sınıfında 776 kayıtlı öğrencinin bulunması, kalabalık sınıf konusunun, özellikle bu öğrencilerin sınavları ile ilgili problemlerin sürüp gitmekte olduğunu göstermektedir.

Kalabalık sınıflarda öğretim üyelerinin öğrencilerini yakından tanımları sınırlı ölçüde kalmaktadır. Bundan dolayı da bir öğrencinin bir yıllık çabasını, yıl sonundaki 2-3 saatlik veya daha kısa süreli yazılı sınavda sınav kağıdına yazdıkları ile değerlendirmek durumu hasıl olmaktadır. Buna mukabil yıl içi sınavları ile öğrencileri yakından izlemek yolu bazı üniversitelerde uygulanmakta ve genellikle faydalı sonuçlar sağlayabilmektedir. Fakat yıl içi sınavlarının 3-4 kere yapılması, öğretim üyelerinin araştırma ve öğretme ayrılması gereken zamanlarının aleyhine olmaktadır. Gerçi yıl içi sınavlarının test usulü ile yapılması da mümkündür. Fakat, hukuk eğitiminde eskimiş ezbercilik yolu ile öğrenme yerine öğrencilerin kendi genel hukuk formasyonlarının ışığı altında ihtimalleri tartışarak sorunları çözümlenmeleri amaç edinildiği takdirde test usulünün bu amaçla ne derecede bağdaşabileceği haklı olarak sorulabilir. Test usulü özellikle hukukçu için önemli olan yazı ile ifade edebilme yeteneğini ölçme bakımından da yetersizdir.

Zannımızca test usulü yıl içi sınavlarında, iyi hazırlanmış olmak şartı ile, kullanılabilir. Çünkü yıl içi sınavlarının asıl amacı öğrencilerin kendilerine verilmiş olan malzemeleri öğrenip öğrenmediklerini denetlemek ve bu suretle ayrıca onların kendi kendilerini kontrol etmelerine imkân sağlamaktır.

Yıl sonu sınavlarının amaçları arasında ise öğrenilmiş olan bilgilerin öğrenciler tarafından ne derecede benimsenildiğinin ve bunların gerçek hayat olayları karşısında ne ölçüde kullanılabilirliğinin değerlendirilmesi de vardır. Test usulü sınavın bu amaca varmaya ne nisbette yardımcı olacağını tespit edebilmek için 1968-69 akademik yılında 4. sınıfta okuttuğum Sigorta Hukuku dersinin yıl içi sınavında bir deneme yapmış bulunuyorum. Bunun için sınavta girenleri ikiye ayırdım ve iki grup soru hazırladım. Her iki grupta da iki soru sordum. Bu sorulardan bir tanesi kompozisyon sorusu idi ve her iki gruba da aynen soruldu. İkinci soru bir problem idi. Her iki gruba sorulan problem de esas itibariyle aynı idi. Fakat birinci gruba sorduğum problemin cevabı için öğrencileri serbest bırakmama rağmen, ikinci gruba sorduğum aynı problemle birlikte, içlerinden sadece biri doğru olan çeşitli cevaplar yazdım. Bu cevapları oldukça uzun bir şekilde ve öğrencinin hukuki formasyonu ile muhakeme kabiliyetine hitap eder bir şekilde hazırlamağa çalıştım. Problemi okuyan öğrenci gerekçesi ile birlikte kendi görüşüne en uygun olan cevabın karşısına bir çarpı (×) işareti koymak suretiyle soruyu cevaplandırdı. Yaptığım denemede sorulan sorular ile alınan sonuçlar aşağıdadır :

Ticaret Hukuku (Sigorta) Yıl İşçi Sınavı (Dr. T. Ansay) 1968-69 ders yılı — 15 Mayıs 1969.

Soru 1 : Erol Güven fabrikasındaki makinaları hasara karşı sigorta ettirmiştir. Mukavelenin yapıldığı sırada sigorta şirketi tarafından verilen listedeki soruları Erol Güven cevaplandırmış, fakat makinaların inşa yılı ile ilgili sorunun karşılığında yanlış beyanda bulunmuştur.

Aradan bir süre geçtikten sonra fabrikadaki makinaların hepsi birden bir su baskını sonucu hasara uğramıştır. Erol Güven zararın tazmin edilmesini talep edince sigorta şirketi akdi feshettiğini ileri sürmüştür ve aşağıdaki hususları bildirmiştir :

- I. Erol Güven listedeki soruları doğru cevaplandırmamıştır.
- II. Mukavelenin yapıldığı tarihte makinalar esasen hasara uğramışlardı ve işlemez bir halde idiler.
- III. Erol Güven mukavele mucibince ödemesi lazım gelen primlerin tamamını da ödemek zorundadır.

Durumu tartışınız.

Soru 2 : Sigorta mukavelesi şekle bağlı bir akit midir? Kısa-
ca izah ediniz.

Ticaret Hukuku (Sigorta) Yıl İçi Sınavı (Dr. T. Ansay) 1968-69 ders yılı — 15 Mayıs 1969

Soru 1 : Sigorta mukavelesi şekle bağlı bir akit midir? Kısa-
ca açıklayınız.

Soru 2 : Metin İşbilir işyerindeki makinaları hasara karşı Em-
niyet Sigortacılık A. Ş.'ne sigorta ettirmiştir. Mukavelenin yapıldı-
ğı sırada sigorta şirketi tarafından verilen listedeki soruları Metin
İşbilir cevaplandırmış, fakat makinaların inşa yılı ile ilgili sorunun
karşılığında yanlış beyanda bulunmuştur.

Aradan bir süre geçtikten sonra fabrikadaki (işyerindeki) ma-
kinalar bir su baskını sonucu hasara uğramıştır. Metin İşbilir za-
rarın tazmin edilmesini talep edince sigorta şirketi akdi feshettiği-
ni bildirmiş ve aşağıdaki hususları ileri sürmüştür :

I. Metin İşbilir listedeki soruları doğru cevaplandırmamıştır.

II. Mukavelenin yapıldığı tarihte makineler esasen hasara uğ-
ramışlardı ve işlemez halde idiler.

III. Metin İşbilir mukavele mucibince ödemesi gereken prim-
lerin tamamını da ödemek zorundadır.

(Bu soruyu cevaplandırmak için her şıkkın karşılığında veri-
len çözüm yollarından birini işaretleyiniz. Lüzum görürseniz en son-
da kısa açıklamada da bulunabilirsiniz).

I. 1. Metin'in listedeki sorulardan birine yanlış cevap verme-
si önemi haiz değildir. Çünkü yanlış cevabın verildiği soru muka-
velenin yapılmamasını veya daha ağır şartlarla yapılmasını gerek-
tirecek önemde değildir.

2. Metin'in listedeki sorulardan birine yanlış cevap vermesi
önemli değildir. Çünkü yanlış cevaplandırılan soru ile makinaların
su baskını sonucu hasara uğraması arasında bir illiyet bağı yoktur.

3. Metin'in listedeki sorulardan birine yanlış cevap vermesi
önemi haiz değildir. Çünkü Metin bu soruya yanlış cevap verirken
kusurlu hareket etmediğini ispat etmiştir.

4. Metin listedeki soruları doğru cevaplandırmalı idi. Metin'in
kusursuz olması veya verilen yanlış cevap ile zarar sebebi ara-
sında bir bağ bulunmaması önemli değildir.

II. 1. Mukavelenin yapıldığı tarihte makineler esasen hasara
uğramış olduklarından yapılan mukavele hükümsüzdür. Bu husus-

ta Ticaret Kanunu'nda açık bir hüküm vardır. Şu halde sigorta şirketi tazminat ödemez.

2. Mukavelelerin yapıldığı tarihte makinalar esasen hasara uğramışlardır. Şu halde mukavele hükümsüzdür. Bu husus Kanun'da düzenlenmemiştir. Fakat doktrinde bu görüş kabul edilmektedir. Şu halde sigorta şirketi tazminat ödemez.

3. Mukavele muteberdir. Çünkü sigorta şirketi mukavele yapıldığı tarihte malların hasara uğramış olduğunu bilmekte idi. Şu halde sigorta şirketi tazminatı öder.

4. Mukavele muteberdir. Su baskını vuku bulduktan sonra sigorta şirketi artık akdi feshedemez. Daha önce haberdar olmaması dolayısıyla akdi feshetmediğine göre tazminatı öder.

5. Sigorta şirketinin tazminatı ödemesi gerekir. Çünkü Metin sigorta primlerini ödemiştir. Primler ödenecek tazminatın karşılığın teşkil ettiğine göre sigorta şirketi de hasar önce veya sonra vuku bulsun tazminatı öder.

III. 1. Sigorta şirketi mukaveleyi hükümsüz sayar ve primlerin tamamını isteyebilir. Ticaret Kanunumuzda «primlerin bölünmezliği» prensibi kabul edilmemiştir. Fakat prensibe burada istisna getirilmiştir.

2. Sigorta şirketi mukaveleyi hükümsüz sayar ve primlerin ancak akdin feshedildiği tarihe kadarki kısımlarının ödenmesini talep edebilir.

3. Sigorta şirketi primleri talep edemez. Akit hükümsüz olduğundan sonuçlarını baştan itibaren doğurmaz. Mukavele mevcut olmayınca her iki tarafın borcu da doğmamıştır.

4. Akit yapılırken Metin'e düşen ihbar mükellefiyeti yerine getirilmemiş olduğundan sigortacı primlerin tamamına hak kazanır.

5. Metin kasten ihbar mükellefiyetini yerine getirmemiştir. Bundan dolayı sigortacı mukavelesinin feshedildiği tarihe kadar işlemiş olan primlerin ödenmesini talep edebilecektir.

Sınava katılan toplam öğrenci sayısı :	113
Normal sınav sorularını cevaplandıran öğrenci sayısı :	58
Test usulü sınav sorularını cevaplandıran öğrenci sayısı :	55
Metin (Kompozisyon) sorusunun tam puanı :	10
Problemnin tam puanı :	20

	<i>Test Usulü Sınav</i>		<i>Normal Sınav</i>
	<i>Puan</i>		
Problem	20	6 kişi	1 kişi
Metin sorusu	10		
Problem	20	1 kişi	—
Metin	5		
Problem	20	—	2 kişi
Metin	0		
Problem	15	7 kişi	5 kişi
Metin	10		
Problem	15	—	—
Metin	5		
Problem	15	11 kişi	—
Metin	0		
Problem	10	—	6 kişi
Metin	10		
Problem	10	—	1 kişi
Metin	5		
Problem	10	—	4 kişi
Metin	0		
Problem	5	5 kişi	9 kişi
Metin	10		
Problem	5	3 kişi	—
Metin	5		
Problem	5	8 kişi	3 kişi
Metin	0		
Problem	0	7 kişi	11 kişi
Metin	10		
Problem	0	1 kişi	2 kişi
Metin	5		
Problem	0	5 kişi	13 kişi
Metin	0		
Metin	0	13 kişi	20 kişi
Metin	10	25 kişi	32 kişi
Problem	20	7 kişi	3 kişi

Problem	15	18 kişi	5 kişi
Problem	10	0 kişi	11 kişi
Problem	0	12 kişi	26 kişi

Az olan rakkamlar üzerinde şu müşahedeleri yapmak mümkün gözükmektedir: Sınavda her iki gruba da sorulan metin sorusu ile gruplar arasında mevcut muhtemel bir dengesizliğin kontrolü düşünölmüştür. Alınan sonuçlar böyle bir dengesizliğin kısmen bulunduğunu göstermektedir. Normal sınavda metin sorusuna tam cevap verip 10 alanların adedi 32, test usulünde ise 24'dür. Halbuki normal sınavda metin sorusuna hiç cevap veremeyip sıfır alanların adedi 20, test usulünde ise 13 kişidir. Normal sınav ile test usulü sınavda 10 numara alanların oranı 1.28, sıfır alanların oranı ise 1,53 olarak ortaya çıkmaktadır. Yani normal sınavda başarısızlık oranı test usulündekine nazaran daha fazladır.

Normal sınavda probleme cevap veremiyenlerin adedi ile test usulünde cevap veremiyenlerin adedi mukayese edilecek olursa normal sınavda problemi çözemiyenlerin sayısının metin sorusundakine nazaran çok daha fazla olduğu görülür. Başarı nisbeti, yani problemden, en yüksek puan olan 20 alanların nisbeti bu sefer test usulünde normal sınava nazaran 2,3, ve 15 puan alanların nisbeti ise 3,6 şeklinde değişmektedir. Buna mukabil problemden sıfır alanlar bakımından normal sınavdaki sonucun test usulündekine nisbeti ise 2,2 olmaktadır (Halbuki metin sorusunda bu nisbet 1,5 idi). Diğer taraftan normal sınava katılıp kompozisyon sorusuna tam cevap veren 32 kişiden sadece 1 tanesi problemi doğru olarak cevaplandırmıştır. Halbuki test usulü sınavda kompozisyon sorusunu tam cevaplandıran 25 kişiden 6 tanesi problemi de doğru cevaplandırmıştır. Demek oluyor ki test usulü ile yapılan sınavda başarı nisbeti diğerine nazaran önemli derecede yüksektir.

Test usulündeki başarının yüksek olması nedenleri üzerinde tartışılabilir. Özellikle tesadüflerin test usulünde başarıya yardımcı olduğu yahut problemle birlikte verilen cevapların öğrencinin hatırlamasını kolaylaştırdığı bu yüzden de test usulünde başarının yüksek olduğu ileri sürülebilir. Denememizle biz bu çeşit tartışmalara bir hazırlıkta bulunmak ve ileride yapılacak benzer araştırmalara yardımda bulunmak istedik.